

סיפור ההתיישבות הטמפלרית בארץ מתחיל באמצע המאה ה-19 לאחר ניסיון כושל של 25 צעירים גרמנים להקים ב-1858 יישוב חקלאי ליד נצרת. עשר שנים מאוחר יותר מגיעה לארץ קבוצת טמפלרים בראשות הכומר הלותרני כריסטוף הופמן, ומקימה שבע מושבות שהשפיעו באופן בולט על התפתחות האדריכלות בארץ. המושבה הגרמנית הראשונה הוקמה בחיפה ב-1868 על ידי 458 טמפלרים; שנה מאוחר יותר התיישבו 320 טמפלרים במושבה האמריקאית ביפו (1869); ומתוכם פרשו ב-1871 ארבע עשרה משפחות ומספר רווקים כדי להקים את המושבה החקלאית שרונה, ו-300 טמפלרים התיישבו ב-1873 בירושלים. הדור השני הקים ב-1903 את היישוב וילהלמה ליד לוד (עיש וילהלם השני), ב-1906 הוקמה בית לחם הגלילית המזוהה כמקום הולדתו של ישו בשל קירבתה לנצרת (בניגוד לדעה הרווחת שמדובר בבית לחם הקרובה לירושלים); וב-1907 הוקם היישוב השביעי ולדהיים (בגרמנית - נווה יער). שני היישובים פונו לאחר שאחד מתושבי המקום, פרידריך דיינינגר שאפר, השתתף במלחמת העולם השנייה במבצע אטלס - פעולה כושלת של כוח קומנדו מוצנח של ה-וואפן אס אס, שנועדה באוקטובר 1944, להרעיל את מי השתייה של תל אביב.

בדומה ליישובים (או מבנים) נוצריים אחרים, ובכלל זה המושבה האמריקאית שאולסה קודם לכן על ידי הטמפלרים ביפו. ראוי לציין, שהצלב המודגש לא פוגם בחיבור הנכון לסביבה האורגנית, ולא בכדי. התוכנית בוצעה על ידי אחד המתכננים הבולטים של התקופה - האדריכל והכרטיוגרף תיאודור זנדל (בנו של רופא המושבה ביפו), שתיכנן גם את מבני הציבור של המושבה, ביניהם את היקב על מנהרותיו המתחברות למזקקה. זנדל, שביתו ניצב עד היום במושבה הגרמנית בירושלים, תיכנן גם כמה מבנים חשובים בירושלים - הבניין המקורי של ביה"ח שערי צדק, בית החולים הגרמני, בית ספר למל, בית הספר לבנות "אגני (חנה) לנדאו", ומלון פאסט שעל מרפסתו הונף צלב הקרס עם עליית הרייך השלישי ב-1933.

בניגוד למושבות העירוניות בחיפה וביפו, מרבית המשפחות בשרונה עסקו בחקלאות, והדבר בא לידי ביטוי בתוכנית המתאר. היות שבשטח היו שלושה סוגי קרקע - כורכר, חול וחמרה - זנדל עשה מאמץ לכלול את שלושתם בכל אחת מהנחלות.

החוקר סוון הדין (Sven Hedin) שביקר בשרונה בשנת 1916 כתב ש"עצי ההדר פורחים בה, הגפנים עתירי פרי, גינות הירק משגשגות והתושבים מתפרנסים מייצור דבש ומוצרי חלב.

דיווחים משנות השלושים מאשרים שהיישוב, שהשתרע על שטח של 7,512 דונם, אכן שיגשג, וסביב הבתים היו פרדסים, כרמים, מטעי בננות ועצים שופעי פרי. במושבה היו מפעלים לעיבוד התוצרת החקלאית, ובכלל זה בית בד (שהשתמר היטב על מכוניתו המתקדמת הודות למיקומו במתחם הסדנה הצבאית), בתי אריזה, יקב גדול הכולל מזקקה, ומפעל לטסיפת בקבוקים. במושבה היו אז למעלה משישים מבני מגורים בני שתי קומות, מעליהן עליית גג, ומתחתן מרתף קטן ששימש לאיחסון. מבני

מקורו של הרעיון הטמפלרי לפיו קירוב הגאולה תלוי בעבודת כפיים בתנאים הקשים של ארץ הקודש, בזרם הפייטיסטי מן המאה השבע עשרה. הבשורה הגיעה עם ספרו של הכומר הפרוטסטנטי Philipp Jacob Spener - "הדת שלב" (Pia desideria) בניגוד לדת שבראש. מעניין לציין שהזרם השפיע על מספר לא מועט של זרמים דתיים, בין היתר על התפתחות התנועה החסידית שנוסדה על ידי רבי ישראל בן אליעזר (הבעל שם טוב).

שמה של הקבוצה הלותרנית - "טמפלגזלשאפט" - שפרשה ב-1861 מהכנסייה בבאדן-וירטמברג (אזור שטוטגארט), נגזר מהמילה Temple (היכל), ברוח הפסוק: "הלא ידעתם כי היכל אלהים אתם ורוח אלהים שכן בקרבכם: ואיש אשר ישחית את-היכל אלהים, האלהים ישחית אותו כי היכל אלהים קדוש ואתם היכלו" (אגרת פאולוס לקורינתים).

על בסיס הרעיון הזה, התנועה הטמפלרית החליטה להקים בארץ חברה יצרנית אך צנועה, ואת זה היא עשתה בהצלחה יתירה תוך שימוש בטכנולוגיות מתקדמות ברוח המהפכה התעשייתית. נקודת המוצא המינימליסטית ותרבות הבנייה האירופית, קידמו אדריכלות מודעת אקלים תוך זיקה סיגנונית למקום. כך למשל, בעוד שהבתים בשרונה נבנו מאבני כורכר, טיח ועץ, בתי המושבה הגרמנית בירושלים בנויים מאבן, ובחיפה - משילוב בין אבן, עץ, לבנים ובטון. התייחסות המובנית לאקלים ניכרת בקירות חיצוניים המגיעים לעובי 35 ס"מ, גגות רעפים מאווררים, תריסים עמידים, חלונות עליונים המאפשרים פתיחה לצורך שחרור אוויר חם בקיץ, ואח המשמש גם לחימום מים.

שרונה ממוקמת על רכס הכורכר בין הרחובות אליעזר קפלן, מנחם בגין, רחוב הארבעה וליאונרדו דה וינצ'י. המושבה החקלאית נבנתה במקורה על שטח של 600 דונם שנרכשו מהמינר היווני כארבעה ק"מ מזרחית ליפו. בתי סדורים לאורך שני צירים צולבים (כיום אליעזר קפלן ודוד אלעזר),

"גני שרונה" היום לאחר השימור.
מבט מכיוון המגדלים הדרומיים.
אדריכלי השימור: בר אוריין אדריכלים.
צילום: עמית גרון.

חטא בקשרים עם השלטון הנאצי עד כדי הנפת דגל צלב קרס על מרפסת מלון "פאסט" בירושלים עם עלייתו של היטלר לשלטון ב-1933, הופנה גם כלפי כל בניה שנתפסה כמייצגת את האויב: הבנייה הטורקית שהתבססה כאן במשך 400 שנה, הבנייה המנדטורית שבמסגרתה תוכננו תוכניות האב של ירושלים, תל אביב, חיפה ונתניה, ובמיוחד - הבנייה הערבית שנתפסת עד היום כוורנקולציה חסרת כיוון (למרות השתלבותה המעולה בנוף), והמונח "עבודה ערבית" שהפך שם נרדף לעבודה מרושלת, מדבר בעד עצמו.

בכל מקרה, עם עובדות קשה להתווכח, והמושבות הגרמניות בירושלים, חיפה, וילהלמה ובית לחם הגלילית נחשבות כיום לשכיות חמדה מבוקשות, לא רק בשל איכותן האדריכליות, אלא גם ובמיוחד הודות למבנה הריקמה הייחודי שלהן, המבטא יחס נכון בין בתי המגורים, מבני הציבור והמרחב הציבורי.

וכאן בדיוק בא לידי ביטוי הפיסיפוס הגדול של שימור שרונה, שנבנתה אגב, 35 שנה (!) לפני "אחוזת בית" שנחשבת בטעות לשכונה הראשונה של תל אביב. שימור שנוлд, נהגה וטופח בחטא, או ליתר דיוק - בסידרה ארוכה של חטאים.

הציבור בשרונה כללו - כמו במושבות האחרות - מרכז קהילתי, בניין מינהלה, בית ספר, בתי מלאכה שונים, ומתקנים מהמתקדמים בזמנם בארץ.

המאפיינים האדריכליים של היישובים הטמפלריים היו עשויים להיות מקור התייחסות מעולה לאדריכלות הישראלית, שניסתה להכות שורשים בארץ, בהעדר מורשת ומסורת בנייה המשכית. אך, מוצאם הגרמני ואמונתם הנוצרית היו להם (ולנו) לרועץ. עם תחילת מלחמת העולם הראשונה ב-1917 הם הוכרזו על ידי הבריטים כאויבים בשל תמיכת חלק מהם בקיסר הגרמני וילהלם השני, ו-850 מהם הוגלו למחנה מעצר במצרים. עם תחילת מלחמת העולם השנייה מרבית הטמפלרים הוגלו לאוסטרליה וגרמניה, ואחרים רוכזו במחנות מעצר במצרים וביישובים הטמפלריים עצמם, כדי לשמש כקלפי מיקוח לשחרור יהודים. במלחמת העצמאות המאחזים האחרונים של הטמפלרים בוילהלמה ובית לחם הגלילית "נכבשו", המתיישבים ברחו או גורשו מן הארץ ורכושם הועבר לרשות המדינה בניהול מינהל מקרקעי ישראל.

יש לציין, שהיחס האמוציונלי (ובשל כך השלילי) של החברה הישראלית כלפי הטמפלרים, שחלקם אכן

Sarona Gardens after conservation.
View from the southern towers.
Conservation architects: Bar Orian Architects.

למעלה (בשני העמודים): המיזקה בשרונה.
 הכנת תיק שימור: אדריכל אייל זין.
 אדריכלי השימור: בר אוריין אדריכלים.
 צילום: עמית גרון.
 למטה: המזקה בשנת 1890 - תצלום מאוסף
 משפחת אלברט בלייך, אוסטרליה
 (איתר: שי פרקש).

Above (both pages): The distillery. **Documentation:** Architect Eyal Ziv. **Conservation architects:** Bar Orian Architects. **Right page, bottom:** The distillery in 1890 - photo from Albert Bleich Collection, Australia (Located by Shay Farkash).

אדריכלית טל אייל, ומשמש מוזיאון למשקפיים של חברת אופטיקנה. השטח הציבורי הפתוח שבין הבניינים תוכנן על ידי משרד אדריכלי הנוף דן צור-ליאור וולף.

עד שהמבנים עברו לרשות היזמים הם טופלו מול מינהל מקרקעי ישראל ועיריית תל אביב ע"י האדריכלים אמנון בר אור, אייל זיו, גיורא סולר ושמואל גרואג.

חשוב לציין שלאחר הגירוש הסופי של הטמפלרים מהארץ במלחמת העצמאות, כל המבנים הטמפלריים עברו לרשות המדינה שהייתה רשאית לעשות בהם כחפצה לטובת הציבור. אך למרבה הצער, במקום שימשו כמבנים לטובת הציבור, חלקם נהרס, חלקם האחר הוחזר ל-49 שנה, ו-33 המבנים ששרדו, הפכו למקומות בילוי ומסחר - בתי קפה, מסעדות וחנויות - ומהווים החמצה של הזדמנות חד-פעמית ליצירת מתחם עתיר שימושים הכולל מגורים, בית ספר לאדריכלות של אוניברסיטת תל אביב, ואולי אפילו מעונות סטודנטים, מגורי אמנים ובעלי מלאכה. אלה היו עשויים להעשיר את העיר במתחם היסטורי אמיתי, ולאזכר, ולו במעט, את הפעילות הקהילתית המוצלחת של המתיישבים הטמפלריים.

לזכות משרד בר אוריין ייאמר שלמרות שפעולות השימור פוצלו, המתחם נתפס אצלו כמכלול אחד, ולא כאוסף של מבנים עצמאיים. יתירה מכך, התאמת המבנים לשוכרים השונים כללה מאמץ משותף עם אדריכלי השימור של החדרים המקורי, אם כי הוא כוון מראש לאיכלוס פונקציות בילוי ומסחר. במסגרת זו, תכנון ההנגשה של קומות הקרקע בכל המבנים ושל כ-80% שטחי המסחר, נעשה באמצעות משווי גובה - מעליות ורמפות - תוך הדגשת ההבדל בין ישן

החטא הראשון (ואולי גם המזל הגדול של המושבה). התרחש כאשר מוסדות השלטון הבריטיים, ולאחריהם הישראליים מיקמו ב"רכוש הנטוש" בסיס צבאי ומוסדות ממשלה. למרבה האירוניה, כוחות הביטחון שימרו את המקום בלי כוונה יתירה במשך כחמישים שנה, עד שמינהל מקרקעי ישראל "שכח" את תפקידו הציבורי כאשר מכר את החמדה האדריכלית תמורת חמדת כסף. לא פחות חמורה העובדה שהמועצה לשימור מבנים ואתרים השמיעה קול ענות חלושה בלבד, ואף מקבל החלטות לא השכיל להבין שבלי שימור הריקמה על כל מרכיביה - בתי המגורים - מבני הציבור והמרחב שביניהם - למתחם אין באמת ערך אורבני.

השימור המאוץ של המושבה התאפשר רק לאחר מאבקים ציבוריים שקודמו, (למען הגילוי הנאות) באמצעות שני מאמרים נרחבים שפורסמו כאן לפני כשש עשרה שנה (אדריכלות ישראלית #34). בעקבות הפרסום נעשתה התערבות אמיצה של מהנדס העיר דאז, אדריכל ישראל גודוביץ, שפעל לביטול תוכנית ההריסה המקורית של מינהל מקרקעי (תרתי משמע) ישראל.

בסופו של דבר, תוכנית השימור המוגבל כללה הזזה של חמישה מבנים, ביניהם בית הספר ובית העם של המושבה, שהפריעו להרחבת רחוב קפלן המהווה עורק תנועה ראשי לכיוון נתיבי איילון.

החטא הגדול של תוכנית השימור הוא שלושת מרכיבי הריקמה שפוצלו והועברו לתכנון מפורט של שישה גופים שונים: 27 מבנים מתוך 33 תוכננו על ידי משרד בר אוריין; שלושה מבנים תוכננו על ידי אדריכלית ניצה סמוק כדי לשמש שלוחה של לימודי החוץ בטכניון; מרכז המבקרים תוכנן על ידי אדריכל גיורא סולר, בית הבד תוכנן על ידי אדריכל אייל זיו, ו"בית האחיות לנגה" תוכנן על ידי

צילום: ערוץ אהרונסון. ענין תאורה: זאב פרידמן.

Top (both pages): The open space doesn't utilize the architectural quality of the conserved buildings.

Left page, bottom: House of the blacksmith, Gottlob Graz, in a photo from 1952. From the Theo & Susan Collection, Australia (located by Shay Farkash).

גן שעשועים, שימש, לאחר שהאטרקציה תמצה את עצמה, בעיקר את מגדלי היוקרה הצרים עליו מכל עבר.

וכאן קבור (שוב) כלב השימור: בניגוד בולט לנווה צדק (למשל) שבה הריקמה העירונית נשמרה (למרות שהבתים עצמם משנים בהדרגה את פניהם) ובדומה למתחם התחנה ששומר במנשיה, אין למתחם הציבורי המנותק מבניינו וסביבתו ערך רב.

החטא האחרון טמון בעובדה הכמעט נעלמת מעיני הציבור, והוא - שלמושבה הטמפלרית יש גם חלק צפוני שבו ממוקמים עדיין בשלווה משרדי ממשלה, שעם פינויים ניתן יהיה להוסיף למושבה מרוטת הנוצות מבנים נוספים, ואולי משם תבוא הגאולה שאליה כיוונו צאצאי הזרם הפייטיסטי שדגל ב"אמונה שלב", כאנטי-תיזה ל"אמונה שבראש".

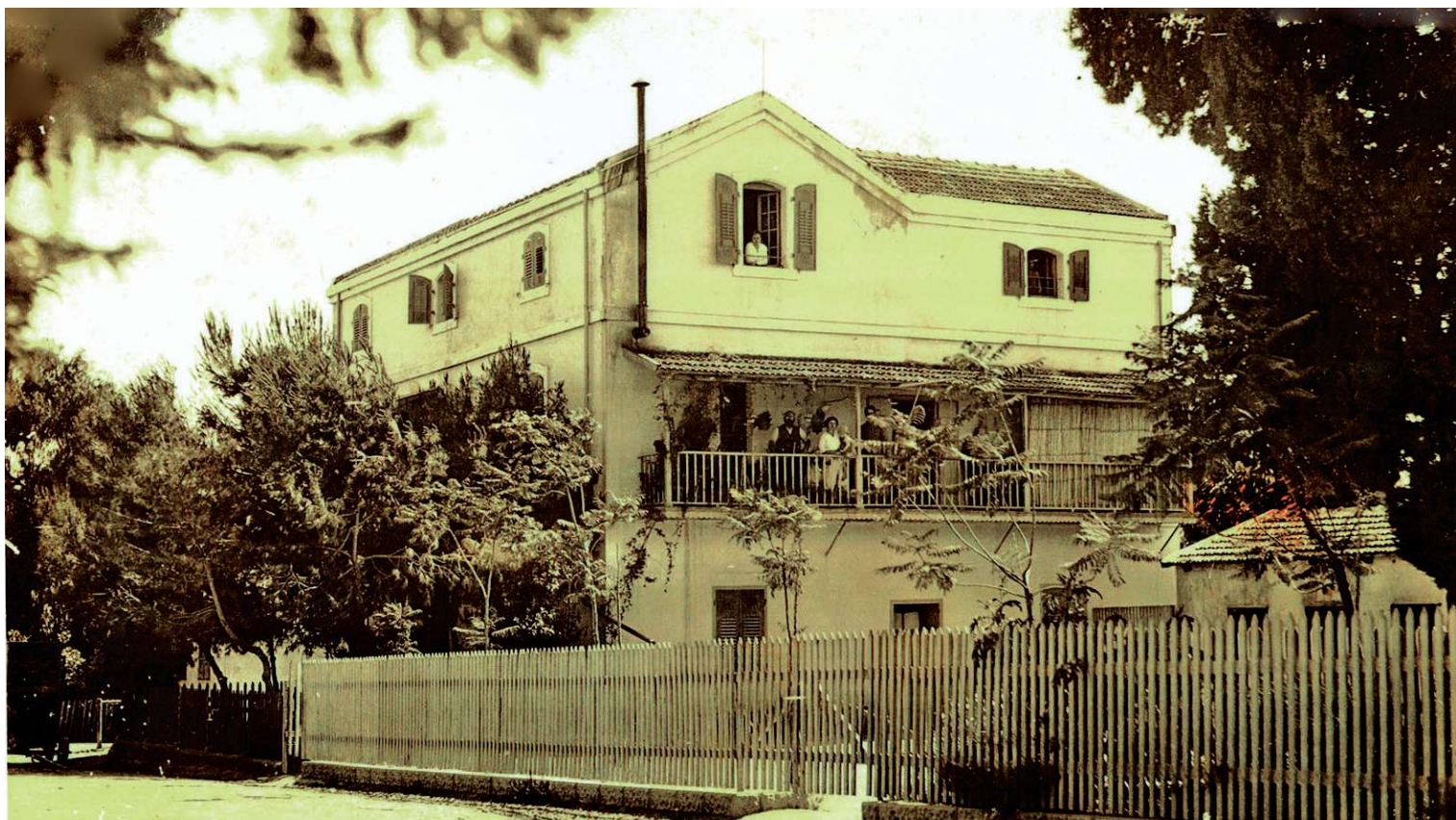
* הערת אגב: לטמפלרים של המאה התשע עשרה אין שום קשר למסדר האבירים הטמפלרים שנוסד ב-1119, הגיע לארץ במסגרת מסעי הצלב, עסק בגיוס כספים לכנסייה, התעשר והקים בין היתר ב-1218 את המבצר המרשים בעלתית הידוע גם כמבצר פרגרינורום (Castellum peregrinorum), טירת פלרן (Château Pèlerin), אם כי השם המשותף מצביע בעליל על יכולות אדריכליות וחריצות גרמנית המבטיחות, כנראה, שגשוש.

לחדש, באמצעות טכנולוגיות חדישות וחומרי גמר עכשוויים. במקרים שבהם הוספו פתחים חדשים הם טיחו ללא משקופים, כדי שניתן יהיה להבדיל בינם לבין הפתחים המקוריים הממוסגרים במשקופי עץ.

במקרים רבים נעשה ניסיון לחשוף את שלבי התפתחות המבנה, ובכלל זה את חומרי הבנייה, פרטי הבניין הייחודיים, ציורי הקיר והריצופים. בחלק מהמקרים הקירות הושארו בלתי מטויחים ומחופים בזכוכית לצורך התרשמות מטכנולוגיית הבנייה המקורית.

למרבה הצער, השטח הציבורי הפתוח שבין המבנים תוכנן כגן ציבורי (ולכך גם מכון שם הפרויקט "גני שרונה"), ללא כל קשר לאופי המבנים או לאיכותם האדריכלית. כתוצאה מכך, ערכו ההיסטורי העצום של השימור מוחמץ, ובמקום מערך אורבני אינטגרלי של העיר, התקבל מתחם מנצנץ המשדר אווירה של

למעלה (בשני העמודים): השטח הציבורי הפתוח אינו מנצל את איכותם האדריכלית של המבנים המשומרים. **בעמוד השמאלי, למטה:** בית הנפח גוטלוב גראצה בתצלום משנת 1925. אוסף תאו וסוזאן, אוסטרליה (איתר: שי פרקש).

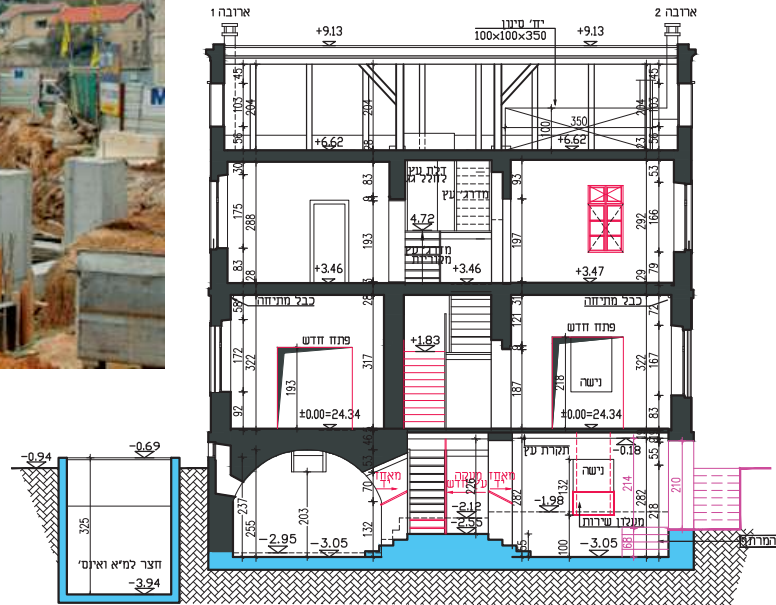
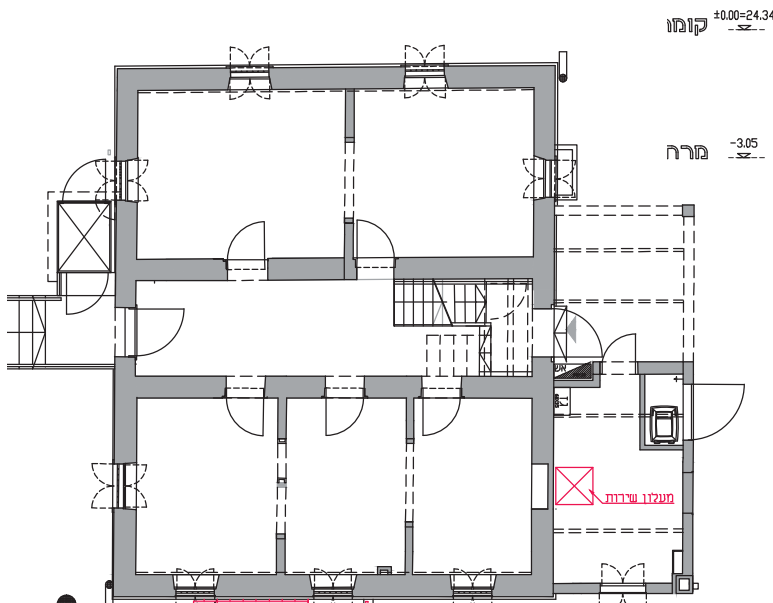

Left page: A street at evening in the conserved colony – all that is left is to imagine it as a living, breathing community.

Right: Christoph Hoffmann St. in a postcard from World War II, when the British army took over houses in Sarona after deporting their residents to detention camps. (located by Shay Farkash).

Middle: Conservation Act included the relocation of 5 structures.

Drawings: Typical plan of Templar House - two floors, with attic and basement.

למעלה: רחוב כריסטוף הופמן בגלוייה מתקופת מלחמת העולם השנייה, כאשר חיילי הצבא הבריטי השתלטו על בתי שרונה לאחר שתושביה הגולו למחנות מעצר. (הביא: שי פרקש).

באמצע: פעולת השימור כללה הזזה של 5 מבנים לצורך הרחבת רחוב קפלאן.

למטה: תוכנית וחתך אופייניים לבתים הטמפלריים - שתי קומות עם עליית גג ומרתף.

בעמוד השמאלי: שרונה בשעות הערב - לא נותר אלא לדמיין את המושבה כיישוב קהילתי חי ונושם.

for 49 years, and 33 buildings survived to become places of entertainment and commerce - cafes, restaurants and shops - thus missing a once in a life-time opportunity to create a lively urban complex that included residential houses, perhaps the Tel Aviv School of Architecture, (and even) student dormitories; as well as artists and craftsmen's residences. This would have enhanced the urban fabric, commemorating, if only slightly, the successful community activities of the Templar colony.

To the credit of the Bar Oran Office you could say that although conservation measures were split, they perceived the compound as a whole, rather than a collection of independent buildings. Moreover, adapting the buildings to various tenants, conserving the houses' original layout, they were designed for entertainment and commercial functions.

In this context, elevator and ramp access

for the disabled - using new technologies and contemporary materials, emphasizes the difference between old and new. In this context, when new openings were added, they were plastered without lintels, in order to distinguish them from the original timber framed openings. In many cases, an attempt was made to expose the building stages, including building materials, unique construction details, murals and flooring. In some cases, walls were left un-plastered and covered in glass to enable an impression of the original building technology.

Unfortunately, public open space between the buildings was designed as a public garden (as indicated by the name Sarona Gardens), regardless of the nature of the buildings or their architectural quality, thus foregoing the enormous historical value of the conservation. Instead of an integral urban set up, we have a shiny complex that exudes the atmosphere of a playground, and once the attraction has run

its course, it will primarily serve the narrow luxury towers surrounding it.

And here again, similar to the conservation of the Manshiyah Railroad Station in Tel Aviv the mission missed the point; and in marked contrast to the successful Neve Tzedek neighbourhood (for example) where the urban fabric has been preserved - allowing the houses themselves to gradually change - the open space bears no relation to the conserved buildings, thus having no real urban value.

And the next sin probably lies in the fact that the Templar Colony of Sarona also has a northern part that quietly houses government offices. When these are evacuated it will be possible to add more buildings to the plucked colony, and maybe this would hasten the redemption sought by descendants of the Pietists who advocated Pious Desires as an antithesis to Mental Faith.

by the Israelis, located a military base and government institutions there. Ironically, it was those forces that kept the place almost untouched for about fifty years, until the Israel Land Administration "forgot" its public role and sold its architectural treasures for the treasures of money.

No less serious a fact was that decision makers failed to understand that without the conservation of the entire fabric, including its components - the residential, public buildings and the space in between – the place has no real urban value.

However, the forced conservation of the colony was possible only after public campaigns, promoted by two extensive articles published here about sixteen years ago (AI # 34). A courageous intervention by then city engineer, Israel Goodovich, who succeeded in overturning the Israel Lands Administration's demolition plan.

Ultimately, the limited conservation plan included the relocation of five buildings, among them the school and Beit Ha'am, which were preventing the expansion of Kaplan Street - a main traffic artery leading to the Ayalon Highway.

But, the greatest sin of the conservation program is that the three components of the basic fabric were split among six bodies for detailed design: 27 of the 33 buildings were renovated by Bar Orian Architects; three buildings were renovated by architect Nitza Szmuk to serve as the Further Studies extension of the Technion; the Visitors Center was renovated by architect Giora Solar; the Olive Press building was renovated by architect Eyal Ziv to be used as a café; and the Langa Sisters' home was renovated by architect Tal Eyal to become the Opticana Eyeglasses Museum. And the open public space between the buildings was designed by Zur-Wolf Landscape Architects.

Until the structures were handed over to leasing bodies, they were sought after by architects Amnon Bar-Or, Eyal Ziv, Giora Solar and Shmuel Groag from the Tel Aviv Conservation department.

It is significant to note that after the final deportation of the Templars from Israel during the War of Independence, all the Templar buildings in Israel belonged to the State (who paid compensation to the Templars), but unfortunately, instead of serving the public, some were destroyed, others were leased

למעלה: אמצעי ההגשה תרמו להבלטת ההבדל בין ישן לחדש.
למטה: התוכנית של תיאודור זנדל מבוססת על צלב, אך מתחברת בתבונה של כרטוגרף לסביבה האורגנית.

Above (two pages): Modern means of access, highlighting the difference between old and new.

Right page, bottom: Theodor Sandel's master plan is based on a cross, yet, with a cartographer's wisdom, it is well connected to the organic environment.

Landscape architects: Zur-Wolf Landscape Architects

a school, various workshops - equipped with the most advanced facilities in the country at the time.

The Templars architectural qualities might have been an excellent source of reference for Israeli architecture, trying at the time to put down roots in the country, in the absence of any ongoing architectural heritage. However, their German origins and faith was for them (and us) an obstacle. With the start of World War I, they were declared "enemies" by the British because some of them supported the German Emperor, Wilhelm II, and 850 of them were deported to a detention camp in Egypt.

At the beginning of the Second World War, most of the Templars were exiled to Australia and Germany, while others were placed in internment camps in Egypt and the Templar communities themselves were to serve as bargaining chips for the liberation of Jews.

During the War of Independence in 1948, the last Templar outposts, Wilhelma and Bethlehem of Galilee, were taken over and residents either fled or were expelled from the country, and their property went to the state of Israel to be managed by the Israel Lands Administration.

It should be noted however, that the emotional (and therefore negative) attitude towards the Templars, some of whom had ties with the Nazi regime, also extended to buildings of other enemies: the Turks who were here for 400 years; the British who prepared the master plan for Jerusalem, Tel Aviv, Haifa and Netanya and, in particular - Arab construction, perceived to this day to be a mess (despite its superb integration into the landscape), and the term Arab Work, synonymous with "negligence", speaks for itself.

Anyway, one does not argue with facts, and evidently, the German Colonies in Jerusalem, Haifa, Wilhelma and Bethlehem of Galilee are sought after treasures, not only because of their architectural quality, but especially their urban fabric, expressing the right correlation between their residential houses, public buildings and open public space in between.

And this is precisely where the conservation of Saron took a wrong turn. The colony, which was by the way built 35 years before Ahuzat Bayit, was born conceived and nurtured in sin, or rather - a long succession of sins.

The first sin (apparently a fortunate one for the colony) occurred when the British, followed

The story of the Templar colonies in Israel begins in the mid-19th century following the failure of 25 young Germans to establish an agricultural colony near Nazareth in 1858. Ten years later, a group of Templars led by Lutheran pastor, Christoph Hoffmann, arrived in Israel and gradually established seven colonies that significantly affected the development of Israeli architecture. The first German Colony was established in Haifa in 1869 by 458 Templars; in 1869, 320 Templars settled in the deserted American Colony in Jaffa; of these, 14 families and a number of bachelors left in 1871 to establish the agricultural colony of Sarona and, in 1873, 300 Templars settled in Jerusalem.

In 1903, the second generation of the Templars established the Wilhelma colony near Lod, and in 1906 - Bethlehem of Galilee, identified as the birthplace of Jesus due to its proximity to Nazareth - unlike common opinion, according to which Jesus was born in Bethlehem near Jerusalem. The seventh colony, Waldheim was established in 1907. The settlers of both colonies were evacuated after it was suspected that one of them - Friedrich Deininger, participated in Operation Atlas – a failed Waffen SS commando attempt in October 1944, to poison Tel Aviv drinking water.

The name of the group that cut off ties in 1861 from the Lutheran church in Baden-Wuerttemberg – derived from the word Temple in the spirit of the verse: "...you are a temple of God" (Epistle of the Corinthians to Paul).

The Templar belief that redemption can be hastened by hard work in the ascetic conditions of the Holy Land, stemmed from the seventeenth century Pietist idea. Expressed by Protestant pastor, Philipp Jacob Spener, in his book "Pia Desideria", namely - believe through your heart, as opposed to the mind. Interestingly, the idea influenced quite a number of religious denominations, among them the Hasidic Movement, developed by Rabbi Israel Ben Eliezer (Baal Shem Tov) in the mid-18th century.

Based on this idea, the Templars decided to establish a modest productive society in Israel, which they did highly successfully

using advanced technologies in the spirit of the Industrial Revolution.

This minimalist starting point combined with their European building culture, promoted a climate-aware architecture with a strong affinity to place. Thus, while the Sarona houses were built with limestone, plaster and timber, houses of the German Colony in Jerusalem had a stone finish, and in Haifa – a combination of stone, timber, brick and concrete. Naturally, attention was given to climate, evident in external walls 35 cms. thick, aerIALIZED tiled roofs, massive shutters, upper windows that allowed for the release of hot air in summer, and a fireplace that also served to heat water.

Sarona is situated on a hilly plane between the streets Eliezer Kaplan, Menahem Begin, Rehov Ha-Arba'a, and Leonardo De Vinci. The agricultural colony was originally built on a stand of 600 dunam purchased from the Greek Monastery about 5 kilometers east of Jaffa. Houses were arranged along two crossing axes (now Eliezer Kaplan and David Elazar), similar to other Christian colonies, including the American Colony previously populated by the Templars in Jaffa. However, it should be noted, that the emphasis of a cross was not detrimental to a calculated connection with the organic environment, and with good reason. The design was done by a leading architect of that time - architect and cartographer, Theodor Sandel (the son of Jaffa's colony doctor), who also designed the colony's public buildings, including the winery and tunnels connecting it to the distillery.

Sandel, whose home stands to this day in the German Colony in Jerusalem, also designed other important buildings in Jerusalem - the original Sha'are Zedek Hospital, the German Hospital, the Laemel School, the Hanna Landau School for Girls, and the Fast Hotel upon which flew a swastika flag in 1933 celebrating the rise of the Third Reich.

Contrary to the urban colonies in Haifa and Jaffa, most Sarona families engaged in agriculture, which is reflected in the master plan. Since there were three types of soil in the area - gravel, sand and loam - Sandel made an effort to include the three in each of the properties.

Sven Anders Hedin, the explorer who visited Sarona in 1916, wrote that "citrus trees are blooming, the vines are loaded with grapes; the vegetable gardens are thriving, and residents make their living from milk and honey".

Accounts from the 30's confirm that the thriving colony of Sarona covered an area of 1,800 acres, and included more than sixty two-story houses, each with an attic and a small basement; it was surrounded by orchards, vineyards, banana plantations, and trees bursting with fruit. At that time, Sarona included processing plants for agricultural produce, including an olive press (its machines well-kept thanks to its location within the military garage), packing houses, a large winery with a distillery, and a bottle washing plant. Public buildings included a community center, an administration building,

גם הפרויקט הגדול ביותר מורכב מהפרטים הקטנים ביותר

יעז היא חברה לבניה ופיתוח שהוקמה בשנת 1971. עם השנים צברה החברה ניסיון רב בביצוע פרויקטים ומיזמים רבים ומגוונים בבניה ובתשתיות. כחלק מהתחומים המיוחדים מתמחה החברה בחידוש ובשימור מבנים היסטוריים. בפרויקט לשימור המבנים הטמפלריים בשרונה ביצעה החברה העמקה למרתפים קיימים, עבודות טיח מיוחדות, אלמנטים טרומיים עשויים בברטון, שיקום גגות רעפים, שיקום ושחזור אלמנטי נגרות לרבות חלונות, תריסים, מדרגות ומרצפים, עבודות נפחות ומסגרות אומן, ועוד.

בשרונה חידשה החברה את: מבנים של השלוחה התל-אביבית של הטכניון, בית הספר הטמפלרי, בית הברד, מבנה המועצה המקורי, בתי מגורים שהפכו לבנייני מסחר ופילו.

תחומי עיסוק נוספים של חברת יעז: הקמת מיזמים למגורים | בניה לקבוצות רכישה | יזום וביצוע תמ"א 38 | פרויקטים ביטחוניים עבור משרדי ממשלה | הקמת מבנים מסחריים | בניה ירוקה | קונסטרוקציית פלדה מורכבות | קידוחי קרקע | תשתיות וסלילת אספלט | פרק ופינוי אסבט/אסבט פריך | הריסת מבנים.

בתמונות ניתן לראות את בית משפחת קרל שטלר אז, בשנת 1877 והיום. הבית ממוקם ברחוב קפלן 22.

D house

בניה חדשנית

בזמן קצר, עם איכויות תרמיות ואקוסטיות משופרות.

ד.ס. הרכבות בע"מ נותנת ללקוחותיה פתרון כולל לבניית בית פרטי ומספקת בין היתר את השירותים הבאים:

1. אדריכל מלווה הנותן את השירותים הבאים:

- פגישות עם הדיירים, הכנת פרוגרמה ותכנון מפורט למבנה.
- הגשת היתר למועצה (גרמושקה).
- פיקוח עליון.

2. קונסטרוקטור מלווה הנותן את השירותים הבאים:

- בדיקת קרקע וקביעת יסודות.
- תכנון קונסטרוקציה ואישורים למבנה.
- פיקוח עליון.

3. תכנון חשמל ואינסטלציה ע"י יועצים מומחים.

4. יעוץ בנושא בידוד תרמי ואקוסטי.

5. חיבור המבנה לקווי מים, חשמל וביוב.

6. אחריות בדק למבנה על פי חוק מכר דירות.

7. מפרט טכני לדירה.

ד.ס. הרכבות בע"מ מייצרת מגוון מוצרים לחיפוי וקירוי בעלי תכונות חוזק ואטימות, בידוד אקוסטי, ניקוז וגמישות תכנונית. לחברה הותיקה ניסיון רב של למעלה מ-20 שנים ביצור והתקנת קירות וגגות. הקירות עשויים פלדה מגולוונת ומכופפת בעלי יכולת קונסטרוקטיבית יחודית.

D-HOUSE הוא פיתוח יחודי, המאפשר הקמה בזמן קצר של מבנים בעלי תכונות קונסטרוקטיביות, תרמיות ואקוסטיות מצוינות.

D-HOUSE מושתת על יסודות בטון הכוללים ממ"ד תיקני. לוחות ה-**D-LOCK** מהם בנוי המבנה, מחופים מצידם הפנימי והחיצוני בשכבות שונות של בידוד ומאפשרות גימור בכל סטנדרט מקובל ונדרש.

כל מבנה מלווה ביועצים מקצועיים: אדריכל, קונסטרוקטור, יעוץ אקוסטי ותרמי.

אזור תעשייה נון (מול קיבוץ נווה ים)
ת"ד 42, עתלית 3035001
טל' 04-6373333, פקס' 04-6371199
ds@ds-ltd.co.il

ד.ס. הרכבות בע"מ

www.ds-ltd.co.il

www.dhouse.co.il